

Rozhovor s Jiřím Zimou, rektorem Univerzity Karlovy v Praze

Jan Plesník

Vážený pane profesore, dovoluji Vám co nejsrdčněji poblahopřát ke zvolení rektorem Univerzity Karlovy v Praze a popřál Vám mnoho úspěchů v této prestižní funkci.

Děkuji.

Váš obor, analytická chemie, patří mezi vědní disciplíny poskytující péči o životní prostředí nezbytné odborné podklady. Pracovník katedry analytické chemie Jaroslav Čihalík stál na Přírodovědecké fakultě UK na konci 70. let za přelomovým krokem, vznikem samostatného studijního oboru Ochrana přírodního prostředí. Jak pokračuje fakulta v této činnosti?

Ústav pro životní prostředí úspěšně rozvíjí mnohostranné aktivity, což dokazují mj. granty získané jeho pracovníky. Profesora Čihalíka jako zakladatele oboru Ochrana přírodního prostředí si pamatuji právě z Katedry analytické chemie PŘF UK, skládal jsem u něj zkoušku z potenciometrie. Jeho úsilí o posílení environmentalistiky na přírodovědě jsem podporoval, ať už jako student, nebo vědecký aspirant, tedy postgraduální student.

Přírodovědecká fakulta UK, kterou jste osm let jako děkan řídil, disponuje kromě specializovaného Ústavu pro životní prostředí širokým spektrem odborností. Není žádným tajemstvím, že výzkum životního prostředí by měl být ze své samé podstaty mezioborový. Jak se vám dařilo tuto výhodu uplatňovat v praxi? Myslím, že je to opravdu velká výhoda. Na Přírodovědecké fakultě máme nejen biologie, ale i chemiky, to už jste zmiňoval, k čemu jsou potřeba, geology a geografy. Všechny obory přispívají k vědecké podpoře environmentalistiky a jejímu následnému uplatnění v praxi. Ostatně na založení Ústavu pro životní prostředí se podíleli zaměstnanci různých sekcí fakulty, které jsem právě vyjmenoval.

Co považujete ve funkci rektora naší největší, nejstarší a v uznávaných mezinárodních žebříčcích nejúspěšnější univerzity za hlavní úkol

Jiří Zima se ujal funkce rektora Univerzity Karlovy v Praze 1. února 2026. Foto Hynek Glos

nebo, jak by řekli v anglosaských zemích, za hlavní výzvu?

Jako výzvu samozřejmě považuji to, abychom úspěšně dokončili kampus Albertov, nebo alespoň první budovu, kterou stavíme. Jedná se o prostory Biocentra, kde jsme nabrali určité zpoždění, a to postavit prostě musíme. Na výstavbě spolupracuje Matematicko-fyzikální fakulta, 1. lékařská fakulta a Přírodovědecká fakulta, ale jedná se samozřejmě o univerzitní akci.

Také na Karlově Univerzitě vzniklo celouniverzitní pracoviště zabývající se environmentalistikou – Centrum pro otázky životního prostředí. Kromě toho i na řadě fakult, nejen na Přírodovědecké, působí četní odborníci

a celé týmy zkoumající rozmanité otázky související se životním prostředím včetně péče o biologickou rozmanitost, což je naše nika. Jaké vidíte možnosti spolupráce se státní ochranou přírody?

Určitě, tyto možnosti jsou velké. Myslím si, že naši absolventi, byť z nich vzejdou odborníci v biologii, chemii nebo v dalších oborech, mají k ochraně přírody a krajiny určitě blízko. Mohou si navíc doplnit vzdělání v určité problematice, která je zaujme nebo ji budou potřebovat. Jsem přesvědčen, že do praxe bývají velmi dobře připraveni. Různorodá spolupráce mezi ochranou přírody a Univerzitou Karlovou v nejrůznějších aspektech by pochopitelně měla být prospěšná pro obě strany a podporujeme ji.

Rektor Jiří Zima si najde čas i na sportování. Foto Jiří Jakub Zévl

Pracovníci Univerzity Karlovy nejen bádají, ale také učí. V této souvislosti se nabízí otázka téměř hamletovská. Mají být profesionální ochránci přírody, resp. životního prostředí vzdělávání jako specialisté, nebo jako generalisté? Zdá se, že i v tomto případě platí ono masarykovské: vědět o něčem všechno a o všem něco čili být specialistou v určité základní disciplíně a současně mít integrující přehled o celém oboru. Jaký je Váš názor?

Domnívám se, že je výhodné, když člověk něčemu rozumí velmi dobře, třeba jako biolog nebo chemik. Když se ale chce zabývat ochranou životního prostředí, potřebuje širší znalosti, třeba z práva, sociologie a jiných disciplín. Takže být úspěšným uznávaným specialistou se širokým přehledem o rozmanitých souvisejících otázkách je jedině dobře.

Řídit velkou fakultu a nyní největší univerzitu v ČR musí být z časového hlediska značně náročné. Najdete si jako vědec, pedagog

a manažer vůbec čas na chvíli odreagování se v přírodě?

Tak to si určitě najdu. Řídit fakultu a řídit univerzitu, to jsou dvě různé věci, ačkoliv jsem si zpočátku myslel, že se to až tolik neliší. Je to přirozeně o týmu. Máte vždy k dispozici tým lidí, kterým musíte dát důvěru a oni vám tu důvěru splácí tím, že dělají co nejlépe činnosti, za něž odpovídají. Snažím se určitě mít alespoň sobotu volnou. V neděli již člověk přemýšlí, co bude v pondělí. Snažím se dostat se do přírody co nejčastěji. Je nesmírně důležité, aby se člověk odreagoval, i když třeba „pouze“ prací na zahradě.

Trochu mi Váš přístup připomíná zkušenost z Japonska, kde nám tamější kolegové vysvětlovali, že si s námi nemohou jít prohlédnout císařský palác Kókyo v Tokiu, protože se celou neděli připravují na nadcházející týden.

V mém případě určitě nejde o celou neděli, spíše odpoledne. Přemýšlím, že v pondělí přijde jedna schůze, druhá schůze, tak abych byl připravený.

Jiří Zima

Od 1. února 2026
rektor Univerzity Karlovy v Praze.

Na Přírodovědecké fakultě vystudoval v letech 1975–1980 analytickou chemii, poté na fakultě získal akademický titul RNDr. a vědeckou hodnost CSc. Docentem se stal v roce 1998, profesorem byl jmenován v roce 2009.

V letech 2006–2012 byl proděkanem PŘF UK pro rozvoj, v období 2016–2024 působil jako její děkan.

Za svou vědeckou a pedagogickou činnost získal řadu odborných uznání.

Víme o Vás, že jste aktivní včelař. Jak jste se k tomuto zajímavému koníčku dostal a co Vám přináší?

Maminka pochází z jižních Čech, měla tam spolužáky, od kterých jsme odebírali med. Takže si už od dětství každé ráno tradičně dávám chléb s medem, čaj sladím medem. Poté co tato generace odešla, jsem si řekl, proč to nezkusit sám. Mám kamaráda, který mne stále dosud zaučuje, nejsem na slovo vzatý odborník. Už mám tři včelstva, dvě z nich jsou produkční. Loni jsem vyprodukoval prvních 44 kilogramů medu. Ale není na prodej, slouží potřebám rozvětvené rodiny, člověk dobrý med snadno udá.

V této souvislosti víme, že na řadě míst světa dochází k úbytku hmyzích opylovačů, a to nejen domestikovaných, tedy včel a čmeláků, ale i volně žijících. Takže jsme zase u toho: pokud s touto skutečností chceme něco dělat, musíme mít aktuální a věrohodné odborné podklady, které nám může poskytnout věda a výzkum.

Určitě. Jsem rád, že jsou včelstva i v Praze. Řekli bychom, že med z Prahy nebude kvalitní, ale opak je pravdou, protože tady nemáte žádné postřiky. I v našem hlavním městě je možné vyprodukovat dobrý med, jak jsem se již vícekrát sám přesvědčil.

Vážený pane rektore, děkuji mnohokrát za Vaši ochotu podělit se o své názory se čtenáři časopisu Ochrana přírody a přeji hezké jarní dny plné pohody. ■